Rapport Länsmuseet Gävleborg 2026:38

UTREDNING I VITTERSJÖ

Arkeologisk utredning

Östby 15:1
Ockelbo socken och kommun
Gästrikland

Emma Svensson

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

Utredning i Vittersjö

Arkeologisk utredning

Östby 15:1

Ockelbo socken och kommun

Gästrikland

Rapport 2026:38

Emma Svensson

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie
Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.
Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se
Rapporter, böcker och mycket annat kan du köpa/beställa i länsmuseets butik butiken@xlm.se

Utgivning och distribution:
Länsmuseet Gävleborg
Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle
www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2026
Omslagsbild: Gränsmärket L2026:3139. Foto: Maria Björck.
Länsmuseet Gävleborg medger spridning av dokumentationsmaterialet med Creative Commons licensen CC-BY, undantag kartmaterialet: © Lantmäteriet, dnr I2018/00110.
ISSN 0281–3181
Print: Trycktrean

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning 3
Sammanfattning 5
Inledning 5
Syfte och metod 5
Topografi och fornlämningsmiljö 5
Resultat 7
Förslag på vidare åtgärder 8
Administrativa uppgifter 9
Referenser 9

Figur 1. Utdrag ur Lantmäteriets topografiska webbkarta. Utredningsområdet är markerat med blått.

Sammanfattning

Länsmuseet Gävleborg har utfört en arkeologisk utredning inom del av fastigheten Östby 15:1, Ockelbo kommun. Utredningen initierades av att Svenska kraftnät planerar att bygga en ny Sc-station för kraftledning. Arbetet har utförts 2026-05-20 efter beslut av Länsstyrelsen Gävleborg (dnr 9236-2025, 2026-04-15).

Det påträffades endast en lämning, ett gränsmärke. Gränsmärket ligger inte i en aktiv gräns. Historiska kartor påvisar inte någon gräns vid gränsmärket, vare sig på laga skifte 1786 (Lantmäterimyndighetens arkiv, 21-osk-90) eller på senare kartor. Gränsmärket har därför bedömts vara fornlämning.

Inledning

Länsmuseet Gävleborg har utfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Östby 15:1, Ockelbo socken och kommun. Utredningen initierades av att Svenska kraftnät planerar att bygga en ny Sc-station för kraftledning. Arbetet har gjorts efter beslut av Länsstyrelsen Gävleborg (dnr 9236-2025, 2026-04-15).

Syfte och metod

Syftet med utredningen var att avgöra om det fanns okända forn- och övriga kulturhistoriska lämningar inom utredningsområdet.

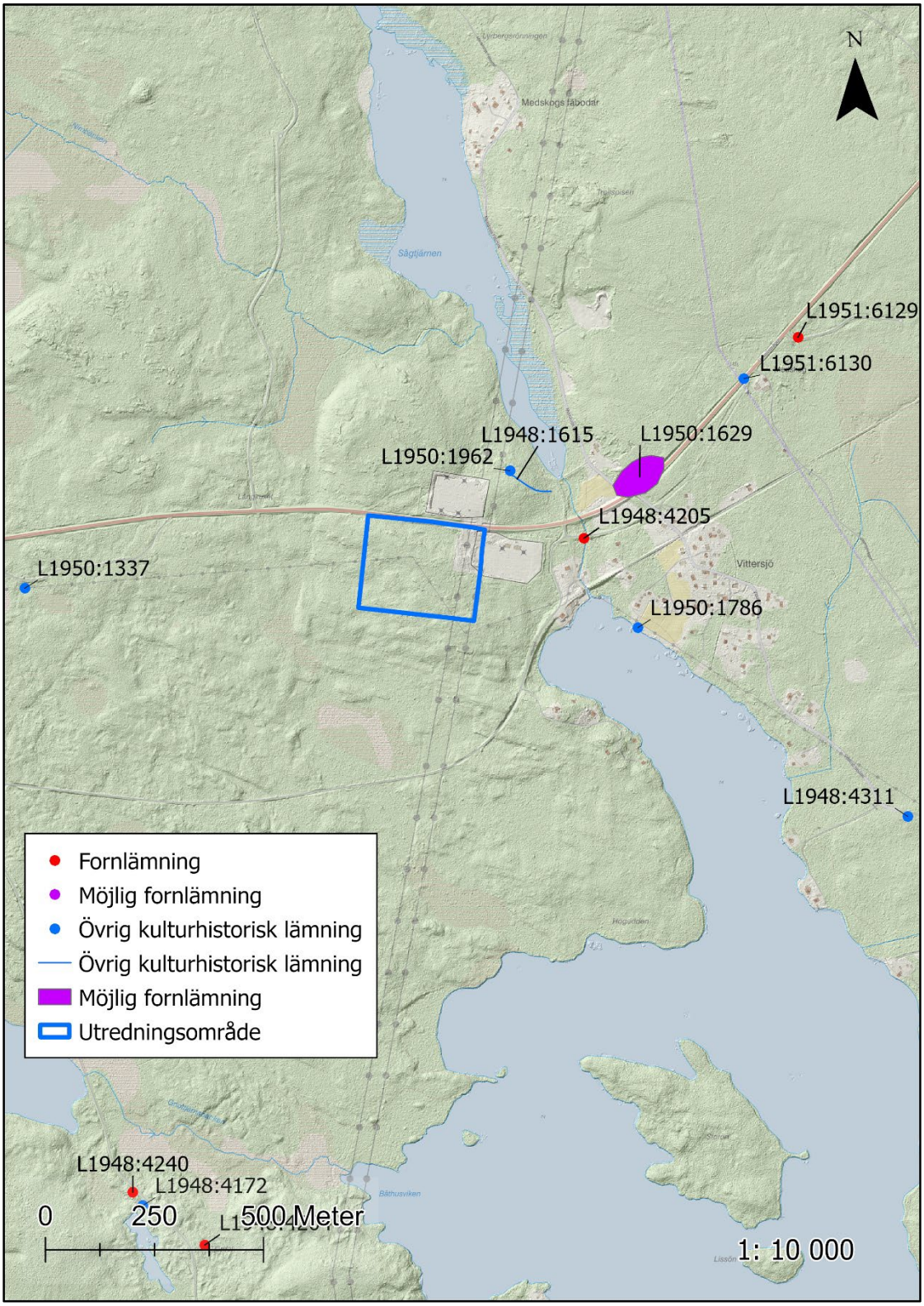
Hela utredningsområdet inventerades okulärt. Jordsond har använts för att kontrollera marken. Flera vindfällen undersöktes med skärslev för att leta efter skärvsten, avslag och slagg. Gränsmärket har beskrivits, fotograferats och mätts in med DGPS.

Topografi och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet är beläget nordväst om Vittersjö, väster om kraftstationen. Området ligger på en höjdrygg och härrör huvudsakligen av moränmark. Vegetationen består av blandskog. Nivån över havet är 80-85 meter.

I dagsläget är byn Vittersjö huvudsakligen ett sommar- och jaktstugeområde och är beläget på nordöstra sidan av Vittersjön. Ursprungligen var Vittersjö en fäbod tillhörande Murgårdens by i Ockelbo socken och det sista brukningsåret för fäboden uppges vara 1920 (Hovanta 1993).

Fornlämningsmiljön består mestadels av vägmärken. Inom ett avstånd av cirka 1−3 km från utredningsområdet finns en boplats och en färdväg (fig. 2).

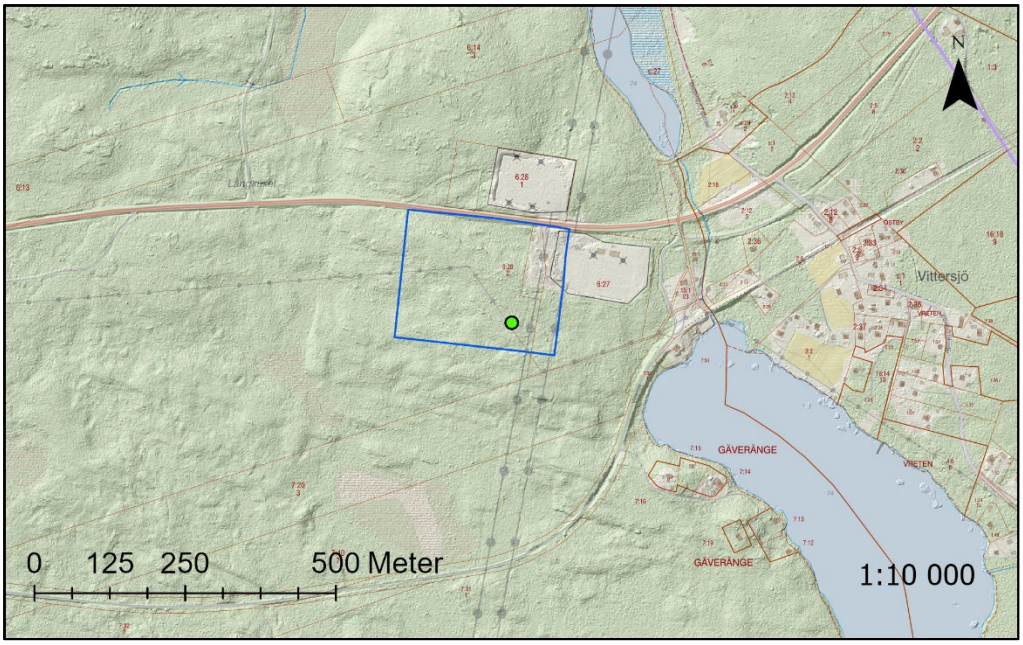

Figur 2. Utdrag ur Lantmäteriets topografiska webbkarta med terrängskuggning. Utredningsområdet är markerat med blått.

Resultat

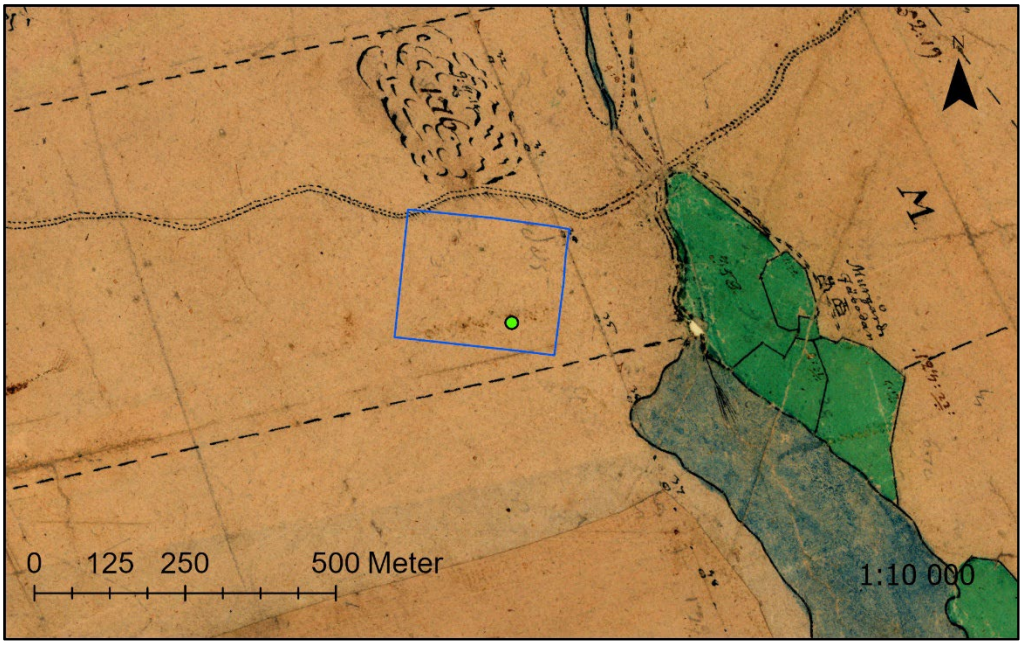
Vid utredningen identifierades endast en lämning i form av ett gränsmärke (fig. 3 & 5). Den låg på en stenhäll i sydöstra delen av utredningområdet. Strax nedanför finns en kraftledningsgata. Gränsmärket har en visare i mitten som låg ner vid upptäckten, men den ställdes upp inför fotografering innan den återigen lades ner.

Gränsmärket är cirka 1×1 meter av 0,2−0,4 meter stora stenar. I mitten låg en visare som är 0,6×0,2 meter stor. Gränsmärket har förmodligen blivit påverkat av tallen som växer intill. Det är troligt att tre liknande stenar bakom tallen har tillhört gränsmärket.

Gränsmärket ligger inte i aktiv fastighetsgräns. Genomgång av historiska kartor visar inte någon gräns vid gränsmärket, vare sig på laga skifte 1786 (Lantmäterimyndighetens arkiv, 21-osk-90) eller på senare historiska kartor (fig. 4). Gränsmärket har därför dömts vara fornlämning och fått lämningsnumret L2026:3139 i Kulturmiljöregistret.

Figur 3. Lantmäteriets terrängkarta med terrängskuggning och fastighetsindelning. Utredningsområdet är markerat med blått och gränsmärket med grön punkt.

Figur 4. Laga skifteskarta år 1786 (21-ock-90). Gränsröset ligger inte i aktiv gräns.

Figur 5. Gränsröset. Foto: Maria Björck.

Förslag på vidare åtgärder

Om gränsmärket inte kan undantas vid exploateringen bör denna undersökas och dateras. Det är Länsstyrelsen Gävleborg som fattar beslut om vidare åtgärder.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer: 9236-2025

Länsstyrelsens beslutdatum: 2026-04-15

Länsmuseet Gävleborgs diarienummer: 2026-88/320

Uppdragsnummer KMR: 202600478

Undersökningstid: 2026-05-20

Projektledare: Maria Björck

Personal: Maria Björck och Emma Svensson

Fastigheter: Östby 15:1

Socken: Ockelbo

Kommun: Ockelbo

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Höjdsystem: RH 2000

Undersökt area: 5785 m²

Dokumentationshandlingar: Förvaras i Länsmuseets Gävleborg arkiv och servrar

Referenser

Arkiv	**Akt**	**Åtgärd**	**År**	**Socken**
Lantmäterimyndigheternas arkiv	21-ock-90	Laga skifte	1786	Ockelbo

Hovanta, E. 1993. *Vägvisare vid Vittersjö.* Arkeologisk utredning och dokumentation. Väg 303, Vittersjö, Östby - Vittersjö, Vinersjö – Hagsta, Ockelbo och Hamrånge socknar, Gästrikland. Internrapport Länsmuseet Gävleborg 1997:24. Gävle.

Länsmuseet Gävleborg, Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle. lansmuseetgavleborg.se